

YÖNETMELİK

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından:

YEM HİJYENİ YÖNETMELİĞİ**BİRİNCİ BÖLÜM****Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar****Amaç**

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; yem hijyeni ile ilgili genel kuralları, yem işletmelerinin kayıt ve onayı ile yemlerin izlenebilirliğinin sağlanması için gerekli şartları belirlemek ve bu konularla ilgili düzenlemeleri yapmaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik,

a) Yem işletmecilerinin birincil üretim dâhil birincil üretimden itibaren, yemlerin piyasaya arzını da kapsayan tüm aşamalardaki faaliyetlerini,

b) Gıda amaçlı hayvanların beslenmesini,

c) Yemlerin ithalat ve ihracatı ile ilgili hususları,

kapsar.

(2) Bu Yönetmelik,

a) Kişisel tüketim amacıyla beslenen gıda amaçlı hayvanlar ile gıda amaçlı olmayan hayvanların beslenmesi için kişisel amaçlı yem üretimini ve yemleri,

b) Kişisel tüketim için gıda amaçlı hayvanların beslenmesini,

c) Gıda amaçlı olmayan hayvanların beslenmesini,

ç) Birincil üretim yapan üreticilerin yerel üreticilere veya yetiştiricilere çiftliklerinde kullanılmak üzere yapılan küçük miktarlardaki yem arzını,

d) Birincil üretim yapan üreticilerin doğrudan nihai tüketiciye veya doğrudan nihai tüketiciye ulaştırılmak üzere perakende satış yerlerine küçük miktarlardaki yem arzını,

e) Ev ve süs hayvanları yemlerinin perakende satışlarını,

kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik,

a) 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 21, 22, 24, 25, 29 ve 30 uncu maddelerine dayanılarak,

b) Avrupa Birliğinin 12/1/2005 tarihli ve 183/2005 sayılı Yem Hijyeni ile ilgili Tüzüğüne paralel olarak, hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) Bakanlık: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını,

b) Birincil yem üretimi: Özellikle ürün yetiştirme, hasat, süt sağımı, kesim öncesi hayvan yetiştiriciliği veya balıkçılıkta hasat, toplama ya da yakalama sonrası basit fiziksel işlemler dışında herhangi bir işleme tabi tutulmadan elde edilen ürünler dâhil olmak üzere tarımsal ürünlerin üretimini,

c) İşletme: Yem işi alanında faaliyet gösteren bir kuruluşu,

ç) Kanun: 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu,

d) Yem: Hayvanların ağız yoluyla beslenmesi amacıyla kullanılan işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş, yem katkı maddeleri dâhil her tür madde veya ürün,

e) Yem hijyeni: Yemin kullanım amacı göz önünde bulundurularak tehlikelerin kontrol altına alınması ve yemin hayvan tüketimine uygunluğunun sağlanması için gerekli önlem ve koşulları,

f) Yem işletmecisi: Kendi sorumluluğu altında yürütülen yem işinin bu Yönetmelik hükümlerine uygunluğunun sağlanmasından yasal olarak sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi,

g) Yem katkı maddesi: Yem katkı maddeleri mevzuatında belirtilen fonksiyonlardan bir veya birkaçına sahip, yeme veya suya katılan, yem maddesi ve premiksler dışındaki maddeler, mikroorganizmalar veya preparatları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM**Yükümlülükler****Genel yükümlülükler**

MADDE 5 – (1) Yem işletmecisi üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında kendi kontrolü altında yürütülen faaliyetlerin yem mevzuatı ile ilgili hükümlere ve bu Yönetmelikte belirtilen hijyen şartlarına ve iyi üretim

uygulamalarına uygunluğunu sağlamakla yükümlüdür.

(2) Gıda amaçlı hayvanların beslenmesinde hayvan yetiştiricileri; yemlerin, hayvanların ve hayvansal ürünlerin biyolojik, kimyasal ve fiziksel bulaşma risklerini kabul edilebilir en düşük düzeyde tutmak için gerekli tedbirleri almak ve uygulamakla yükümlüdürler.

Özel yükümlülükler

MADDE 6 – (1) Yem işletmecileri, yemlerin birincil üretimi ve bu yemlerin üretim yerlerinde taşınması, depolanması, muamele edilmesi veya üretim yerlerinden bir işletmeye taşınması veya kendi hayvanları için silaj katkı maddesi dışında hiçbir katkı ya da premiks kullanmadan yemlerin karıştırılması gibi faaliyetlerde bulunuyorsa yaptıkları işlemlerle ilgili Ek-1’de belirtilen şartlara uymakla yükümlüdür.

(2) Kendi hayvanları için silaj katkısından başka yem katkı maddeleri ya da premiks kullanarak yem karışımı yapanlar dâhil birinci fıkrada belirtilen faaliyetler dışında faaliyet gösteren yem işletmecileri, yaptıkları işlemlerle ilgili Ek-2’de belirtilen şartlara uymakla yükümlüdür.

(3) Yem işletmecisi, Bakanlıkça belirlenen mikrobiyolojik kriterlere uymak ve hedeflenen kriterleri karşılamak için gerekli tedbirleri almak ve uygulamakla yükümlüdür.

(4) Yem işletmecileri, 14 üncü maddede belirtilen kılavuzları, bu Yönetmelikteki yükümlülüklerini yerine getirmede yardımcı olarak kullanabilirler.

(5) Gıda amaçlı hayvan besleyen yetiştiriciler Ek-3’te belirtilen şartlara uymakla yükümlüdür.

(6) Yem işletmecileri ve hayvan yetiştiricileri kullanacakları yemleri bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak onaylı veya kayıtlı işletmelerden temin etmekle yükümlüdürler. Çiftçi kayıt sisteminde veya Bakanlığın başka bir sisteminde kayıtlı olan birincil üretim yapan çiftçiler bu Yönetmelik kapsamında da kayıtlı kabul edilir.

Tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları sistemi

MADDE 7 – (1) 6 ncı maddenin birinci fıkrasında belirtilenler dışında faaliyet gösteren yem işletmecileri tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları ilkelerine dayalı yazılı bir prosedürü oluşturmak, uygulamak ve sürdürmek zorundadırlar.

(2) Tehlike analizi ve kritik kontrol noktalarına ilişkin ilkeler aşağıdadır:

a) Önlenmesi, yok edilmesi ya da kabul edilebilir düzeye çekilmesi gereken tehlikelerin belirlenmesi,

b) Bir tehlikeyi önlemek, yok etmek ya da kabul edilebilir düzeye çekebilmek için kontrol edilmesi gereken yerlerdeki kritik kontrol noktalarının belirlenmesi,

c) Belirlenmiş tehlikeleri önlemek, yok etmek ya da azaltmak için kritik kontrol noktalarında kabul edilebilir kritik limitler oluşturulması,

ç) Kritik kontrol noktalarında etkili izleme prosedürlerinin oluşturulması ve uygulanması,

d) Yapılan izleme bir kritik kontrol noktasının kontrol altında olmadığını gösterdiğinde, düzeltici faaliyet prosedürlerinin oluşturulması ve uygulanması,

e) (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen tedbirlerin eksiksiz olduğu ve etkin bir şekilde çalıştığı doğrulamak için prosedürlerin oluşturulması ve bu doğrulama prosedürlerinin düzenli olarak uygulanması,

f) Yem işletmesinin yapısı ve büyüklüğüne göre, (a), (b), (c), (ç), (d) ve (e) bentlerinde belirtilen tedbirlerin etkin olarak uygulandığını gösteren gerekli dokümanların ve kayıtların oluşturulması.

(3) Bir ürünün kendisinde, üretim sisteminde ya da üretim, işleme, depolama ve dağıtımın herhangi bir aşamasında bir değişiklik yapıldığında, yem işletmecisi prosedürü gözden geçirir ve gerekli değişiklikleri yapar.

(4) Yem işletmecileri, birinci fıkrada belirtilen tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları uygulamaları hakkında hazırlanan kılavuzların yanında bu sistemin bir parçası olarak 14 üncü maddeye göre geliştirilmiş iyi uygulama kılavuzlarını da kullanabilir.

(5) Bakanlık, küçük işletmeler dâhil, bu maddede belirtilen uygulamaları kolaylaştırıcı tedbirler getirebilir ve uygulamalar yapabilir.

Tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları sistemi ile ilgili dokümanlar

MADDE 8 – (1) Yem işletmecileri, 7 nci maddede belirtilen hükümlere uyulduğunu, belgeleri ile birlikte istendiğinde Bakanlığa sunar ve uygulanan prosedürleri açıklayan dokümanları güncel tutar.

(2) Bakanlık, birinci fıkrada belirtilen gerekliliklerin yerine getirildiğini yem işletmesinin yapısı ve büyüklüğünü de göz önünde bulundurarak değerlendirir.

(3) Bakanlık, bu maddenin uygulanması ile ilgili gerekli düzenlemeler yapabilir.

Resmi kontroller, bildirim ve işletmelerin kayıt altına alınması

MADDE 9 – (1) Yem işletmecisi, kendi sorumluluğu altındaki faaliyetlerin bu Yönetmelik ve yem ile ilgili diğer mevzuata uygunluğunun sağlanmasında ve resmi kontroller ile ilgili hususlarda Bakanlıkla işbirliği yapar.

(2) Yem işletmecileri, kendi kontrolleri altında yemlerin üretimi, işlenmesi, depolanması, dağıtımı ile ilgili faaliyetleri sürdüren işletmelerinin kayıt altına alınması için Ek-4’te yer alan başvuru formunu doldurarak Bakanlığa bildirimde bulunur. Kayda tabi yem işletmeleri Ek-5’te belirtilmiştir. Kayda tabi olan yem işletmelerinin Bakanlığa kaydının yaptırılması zorunludur. Kayıt yaptırmayan işletmeler faaliyetlerini sürdüremez. Yem işletmecileri, kontrolleri altındaki işletmeler ile ilgili bilgileri güncel tutar. Faaliyetlerinde önemli bir değişiklik olması veya

işletmenin kapanması durumunda, bu durumu Bakanlığa bildirir.

(3) Bakanlık yem işletmeleri için bir kayıt sistemi oluşturur.

(4) Yem işletmelerinin kaydı için başvuru formu ile işyeri açma ve çalışma ruhsatı belgesi gereklidir.

Yem işletmelerinin onayı

MADDE 10 – (1) Aşağıda belirtilen konularda faaliyet gösteren yem işletmecileri, faaliyete geçmeden önce Bakanlıktan onay alır. Onaya tabi yem işletmeleri Bakanlıktan onay almadan faaliyet gösteremez.

a) Ek-6 birinci bölümünde belirtilen, yem katkı maddeleri ve/veya biyoproteinleri üreten ve/veya piyasaya sunan işletmeler,

b) Ek-6 ikinci bölümünde belirtilen, yem katkı maddelerinden premiks üreten ve/veya piyasaya sunan işletmeler,

c) Ek-6 üçüncü bölümünde belirtilen yem katkı maddelerini ya da bu katkıları içeren premiksleri kullanarak piyasaya sunmak üzere karma yem imal eden ya da kendi hayvanlarının ihtiyacı için karma yem üreten işletmeler.

(2) Yem işletmelerinin onayı için;

a) Başvuru formu,

b) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı belgesi,

c) Yapı kullanım izin belgesi,

ç) İş akış diyagramı,
gereklidir.

(3) Bakanlık, müracaatı yapılan yem işletmesini yerinde inceleyerek bu Yönetmelikte belirtilen ilgili şartların karşılanması halinde işletmeye onay verir.

(4) Bakanlıkça yerinde yapılan incelemede, işletmede yem üretimi için gerekli altyapı ve ekipmanın tamamlanmış olmasına rağmen yem güvenilirliğini olumsuz etkileyecek bazı tali eksikliklerin tespit edilmesi durumunda, işletmeye şartlı olarak geçici onay verilebilir. Şartlı verilen onay süresi altı aydan fazla olamaz. İşletmenin tam onay alabilmesi için mevzuatta belirlenen tüm gereklilikleri yerine getirmesi gerekir.

(5) Ürünleri tesislerinde bulundurmadan sadece ticaretini yapan işletmeler üçüncü fıkrada belirtilen yerinde incelemeden muaf tutulur. Bu tür işletmeler piyasaya sundukları yemlerin bu Yönetmelikte belirtilen şartlara uygun olduğunu belirtmek için Ek-7'de yer alan form ile Bakanlığa taahhütte bulunur.

İşletmenin kayıt ya da onayında değişiklik

MADDE 11 – (1) Bir işletmenin faaliyetleri ile ilgili kapasitesini geliştirmesi ya da yeni bir faaliyete geçmesi durumunda, bu değişikliği gerçekleştirdiğini Bakanlığa bildirmesi ve belgelendirmesi halinde, Bakanlık işletmenin kayıt ya da onayında bu değişikliği yapar.

Kayıt veya onayın askıya alınması ve iptali

MADDE 12 – (1) Bakanlık, bir yem işletmesinde yapılan denetim sonucunda, ikinci fıkrada belirtilen onay iptalini gerektiren eksikliklerden başka, yem üretimini ve güvenilirliğini olumsuz etkileyecek düzeyde eksiklik bulunduğu bu işletmenin eksiklik bulunan bir veya daha fazla veya tüm faaliyetleri ile ilgili kayıt veya onayı geçici olarak askıya alır. Askıya alma süresi eksikliklerin tamamının giderilmesine kadar devam eder. Eksikliklerin bir yıl içerisinde karşılanmaması halinde kayıt veya onay iptal edilir.

(2) Bakanlık bir işletmede aşağıda belirtilen hususların tespiti halinde, o işletmenin bir veya birden fazla veya tüm faaliyeti ile ilgili kayıt veya onayını iptal eder.

a) İşletmenin bir ya da birden fazla faaliyetine son vermesi,

b) İşletmenin faaliyetlerini sürdürmesi için gerekli şartları bir yıl içerisinde karşılayamaması,

c) İşletmenin güvenilir yem üretimi bakımından ciddi eksikliklerinin olması ve sık sık üretimini durdurması ve gelecekte üretimine devam etmesi için yeterli güvencenin bulunmaması.

Kayıtlı ve onaylı yem işletmeleri listesi

MADDE 13 – (1) Bakanlık kayıt altına aldığı her bir işletme ve faaliyeti için bir kayıt listesi oluşturur. Kayda tabi yem işletmeleri Ek-8'de belirlenen formata göre kayıt numarası verilerek listeye kaydedilir.

(2) Onaylı yem işletmeleri Ek-9'un ikinci bölümünde belirlenen formata göre ayrı bir kimlik numarası verilerek birinci bölümünde belirtilen şekilde listeye kaydedilir.

(3) Bakanlık yem işletmeleri ile ilgili kayıt listelerini, askıya alma, iptal ve değişiklik durumlarına göre güncel tutar.

(4) Bakanlık kayda ve onaya tabi yem işletmeleri ile ilgili listeleri kamunun erişimine sunar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İyi Uygulama Kılavuzları

İyi uygulama kılavuzlarının hazırlanması

MADDE 14 – (1) Tehlike analizi ve kritik kontrol noktaları sistemi ilkelerinin uygulanması ve yem sektöründe iyi uygulamalara yönelik kılavuzların hazırlanması, yaygınlaştırılması ve kullanımı için Bakanlık gerekli katkıları yapar.

(2) Hazırlanan bu kılavuzlar yem işletmecileri tarafından isteğe bağlı olarak kullanılır.

(3) İyi uygulama kılavuzları yem sektörü tarafından aşağıdaki hususlar dikkate alınarak hazırlanır ve yaygınlaştırılır.

- a) Kılavuzlar hazırlanırken Bakanlık ve kullanıcı grupları gibi ilgili tüm paydaşların görüşleri alınır.
- b) Kodeks Alimentariusun bu konudaki düzenlemeleri dikkate alınır.
- c) Yemlerin birincil üretimlerinde Ek-1’de belirtilen gereklilikler dikkate alınır.

(4) Bakanlık, iyi uygulama kılavuzlarının üçüncü fıkraya göre hazırlanması, içerik yönünden sektörde uygulanabilirliği ve 5, 6 ve 7 nci maddelerde belirtilen hükümlere uygunluğunun sağlanması hususunda gerekli değerlendirmeleri yapar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İthalat ve İhracat

İthalat

MADDE 15 – (1) İthalatı yapılacak yemler; Kanun, bu Yönetmelik ve yem ile ilgili diğer mevzuatta belirlenen şartları taşır.

- (2) İkili anlaşmalarda anlaşma hükümleri uygulanır.
- (3) Bakanlık, ithalatta yemlerle ilgili model sertifikalar oluşturabilir.

İhracat

MADDE 16 – (1) Gıda amaçlı olmayan hayvanlar için üretilen yemler dâhil yemlerin ihracatında; Kanun, bu Yönetmelik ve yem ile ilgili diğer mevzuatta belirlenen hükümler uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yayımından önce Bakanlıktan ruhsat almış olan yem işletmeleri, 1/1/2013 tarihine kadar bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirerek kayıt veya onay işlemlerini yaptırırlar.

(2) Bu Yönetmeliğin yayım tarihinden önce onay ya da kayda tabi olmadan faaliyette bulunan ancak bu Yönetmeliğe göre onay ya da kayıt altına alınması gereken işletmeler, 1/1/2013 tarihine kadar bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirerek kayıt veya onay işlemlerini yaptırırlar.

(3) Bakanlık, işletmeler ile ilgili verilerin toplandığı mevcut bir sistemi göz önünde bulundurarak, işletme sahiplerinden bu Yönetmelik hükümlerini yerine getireceğini taahhüt eden sadece ilave bazı bilgi ve belgeler sağlanmasını isteyebilir.

Eklerde değişiklik

MADDE 17 – (1) Bakanlık ekler ile ilgili değişikliklerde aşağıdaki hususları dikkate alır.

- a) İyi uygulama kurallarındaki gelişmeler,
- b) Tehlike analizleri ve kritik kontrol noktaları sisteminin uygulanmasından elde edilen tecrübeler,
- c) Bilimsel ve teknolojik gelişmeler,
- ç) Risk değerlendirme sonucu yapılan bilimsel tavsiyeler,
- d) Yem güvenilirliği hedefleri,
- e) Özel işlemler ile ilgili hususlardaki gelişmeler.

İstisna

MADDE 18 – (1) Bakanlık gerekli hallerde Ek-1, Ek-2 ve Ek-3’te, bu Yönetmelikte belirtilen amaçlara ulaşmayı etkilememek koşulu ile özel nedenlerden dolayı istisnai uygulamalar yapabilir.

Hızlı uyarı sistemi

MADDE 19 – (1) Gıda amaçlı olmayan hayvanlar için üretilen yemler dâhil herhangi bir yemde, insan veya hayvan sağlığı ya da çevre ile ilgili ciddi risklerin belirlenmesi durumunda Kanun kapsamında hızlı uyarı sistemi uygulanır.

İdari yaptırımlar

MADDE 20 – (1) Bu Yönetmelikte belirlenen hükümlere uyulmaması halinde Kanunun ilgili maddelerinde belirtilen cezalar uygulanır.

Yürürlük

MADDE 21 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı yürütür.

[Yönetmeliğin eklerini görmek için tıklayınız](#)